

FOSFAAT PLASMAS

Lühend	P-P
Mõiste	Seerumis esinevad anorgaanilised fosfaadid toimivad puhversüsteemina. Fosfaatide sisalduse regulatsioonis osalevad kaltsitriool ja parathormoon. Fosfaadi sisalduse muutused on pöördsõltuvuses kaltsiumi sisaldusega.
Näidustused	Fosfaadi ainevahetusseisundi hindamine järgnevate seisundite korral: <ul style="list-style-type: none"> ▪ endokriinhaigused (eelkõige kõrvalkilpnäärme haigused) ▪ rahhiit, teised luuhaigused ▪ neeruhaigused ▪ happe-aluse tasakaalu häired ▪ hüpo- või hüperkaltseemia
Proovivõtu vahendid	Geeli ja liitiumhepariiniga katsuti
Materjali säilivus ja transport	Plasma: 15–25 °C 1 päev, 2–8 °C 4 päeva, –20 °C 1aasta Juhul kui proovimaterjali ei saa kohe laborisse saata, tuleb plasma eraldada.
Teostamise aeg ja koht	Õöpäev läbi, kliinilise keemia labor, Ravi 18
Mõõtmismeetod	Fotomeetria
Referentsvahemikud	Täiskasvanud: > 18 a: 0,8–1,5 mmol/l Lapsed: 16–18 a: 0,8–1,6 mmol/l 13–15 a: 0,9–1,7 mmol/l 10–12 a: 1,1–1,9 mmol/l 7–9 a: 1,0–1,8 mmol/l 4–6 a: 1,1–1,8 mmol/l 1–3 a: 1,0–2,0 mmol/l 1–12 k: 1,2–2,2 mmol/l < 1 k: 1,3–2,5 mmol/l
Kriitilised väärtused	Täiskasvanud: < 0,3 mmol/l, > 2,9 mmol/l
Tõlgendus	<p>P↑ Hüperfosfateemia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ neerupuudulikkus ▪ hüoparatreoidism, pseudohüoparatreoidism, hüpokaltseemia, vitamiin D mürgistus, hüpomagneseemia ▪ akromegaalia, Addisoni tõbi, hüperüreoidism ▪ tuumorid ja metastaasid luudes, paranemisstaadiumis luumurrud ▪ leukeemia ▪ atsidoos ▪ maksahaigused ▪ intravaskulaarne hemolüüs, rabdomüolüüs ▪ maligne hüpertermia ▪ lapsed, menopaus <p>Segavad tegurid: fosfaati sisaldavad lahused, lahtistid, tsütotoksilised ravimid, vitamiin D</p> <p>P↓ Hüpofosfateemia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ hüperparatreoidism ▪ rahhiit, osteomalaatsia, vitamiin D vaegus ▪ hüperkaltseemia, hüpomagneseemia, hüpokaleemia ▪ diabeetiline ketoatsidoos ▪ hüperinsulinism ▪ respiratoorne alkaloos ▪ neerutorukete defekt ▪ oksendamine, diarröa, malabsorptsioon ▪ maksahaigus, äge alkoholism ▪ pikaajaline hüpotermia ▪ Gram-negatiivne septitseemia ▪ rasedus

	Segavad tegurid: pidev glükoosi intravenoosne infusioon (fosfaat liigub koos glükoosiga rakkudesse) Märkus: hüpofosfateemia ei tähenda alati rakusisese fosfaadi vaegust ja vastupidi
Konsultatsioon	Vaike Viia, Svetlana Norman
HK hinnakirja koodid	66109
Kirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Burtis CA, Ashwood ER, Bruns DE (2006) Tietz Textbook of Clinical Chemistry and Molecular Diagnostics, 4th Edition, Elsevier Saunders: 1905-1909, 2317 2. Fischbach FA and Dunning MB (2004) Manual of laboratory diagnostic tests, 7th Edition, Lippincott Williams & Wilkins: 956–958 3. Marks V, Cantor T, Mesko D, et al (2002) Differential diagnosis by laboratory medicine, Springer-Verlag: 288–290
Koostaja	Liisa Kuhi